

Tíz év stratégiai együttműködés német országos szakkönyvtárak között a digitális megőrzés érdekében

ZARNITZ, Monika – BÄHR, Thomas – ARNING, Ursula

Zarnitz, M. – Bähr, T. – Arning, U.: Ten Years of Strategic Collaboration of Libraries in Digital Preservation. LIBER Quarterly, 29. (1.), 2019. 1–22. p. DOI: <http://doi.org/10.18352/lq.10278> tanulmányát Bognárné Lovász Katalin tömörítésében közöljük.

Bevezető

A digitális megőrzés nagy műszaki kihívást jelent a könyvtárak számára, a rendszer működtetése és a rendszerben lévő adatok kezelése külön szakembereket igényel. Mivel a digitális megőrzés forrás- intenzív és komplex technológiát követelő tevékenység, a német országos szakkönyvtárak az együttműködés mellett döntöttek annak érdekében, hogy kihasználják a sinergiából adódó előnyöket. Az együttműködés előnyei nyilvánvalóak: a szoftver és a hardver költségek megosztása, hasonló munkafolyamatok alkalmazása, munkamegosztás a szakemberek képzésében, közös részvétel nemzeti és nemzetközi együttműködésekben. A tanulmány célja, hogy bemutassa a német országos szakkönyvtárak között 2009-ben indult együttműködés előnyeit, kihívásait és a könyvtárakra ható sinergiákat. A munkamegosztás és az együttműködés megvalósítása jó gyakorlatként szolgálhat nemzeti és nemzetközi együttműködések esetében.

Német országos szakkönyvtárak

A német országos szakkönyvtárakhoz az alábbi intézmények tartoznak:

- TIB, azaz a Leibniz Tudományos és Műszaki Információs Központ

és Egyetemi Könyvtár Hannoverben (Leibniz-Informationszentrum Technik und Naturwissenschaften und Universitätsbibliothek). A könyvtár a természet- és műszaki tudományok szakkönyvtára, gyűjti a tudományos irodalmat nyelvtől és formátumtól függetlenül az építészet, kémia, számítástechnika, matematika és fizika témakörében. A könyvtár kiemelt feladatként gyűjti a szürke irodalmat, valamint a szabadalmakat és szabványokat, és aktívan közreműködik az open access mozgalomban.

- **ZB MED**, azaz az Élettudományok Információs Központja Kölnben és Bonnban (ZB MED Informationszentrum Lebenswissenschaften). A könyvtár az orvostudomány, táplálkozástudomány, környezettudomány, mezőgazdaság szakkönyvtára, gyűjti a tudományterületekhez tartozó alaptudományokat és a határterületek irodalmát is. A könyvtár a német és idegen nyelvű, többféle dokumentumtípusba tartozó analóg és digitális információforrások esetében biztosítja a beszerzést, feldolgozást, archiválást és a hozzáférést. A ZB MED is aktív szerepet játszik a nyílt hozzáférés elősegítésében.
- **ZBW**, azaz a Leibniz Közgazdasági Információ Központ Kielben és Hamburgban (ZBW Leibniz Information Center for Economics in Kiel and Hamburg). A könyvtár a közgazdaságtan és az üzleti tudományok területén szolgálja ki a kutatók, tanulók és szakemberek információs igényeit. Nyomtatott és digitális formában is hozzáférést nyújt német és külföldi szakirodalomhoz, különös figyelmet fordítva a szürke irodalomra. Állományának nagy részét nyílt hozzáféréssel bocsátja rendelkezésre.

Ez a három információs központ fontos része a német országos tudományos könyvtári hálózatnak, amely a Német Nemzeti Könyvtárból és azokból a könyvtárakból áll, amelyek a Német Kutatási Alap által finanszírozott, jelenleg 40 szakterületet érintő Szakinformációs Szolgáltatási Programban (*Förderprogramm „Fachinformationsdienste für die Wissenschaft“*, korábban *Sondersammelgebietsplan*) vesznek részt.

Együtműködések a digitális megőrzés területén

Digitális megőrzés

A digitális megőrzés kérdése napjainkban egyre jobban előtérbe kerül, mivel az egyetemek, a vállalatok és diákok is egyre inkább elektronikus forrásokra támaszkodnak. A digitális megőrzés fő célja az, hogy a

digitális dokumentumok és objektumok a jövőben is hozzáférhetőek és felhasználhatóak legyenek.

A digitális állomány egésze esetében szükség van digitális megőrzésre, mert az adatformátumok, a szoftver és a hardver, az adathordozók folyamatosan változnak, néhányuk el is avul. Annak érdekében, hogy visszaállítsuk ezeknek az elektronikus objektumoknak a használhatóságát, digitális megőrzési rendszerbe kell áttelepíteni és állandóan figyelemmel kísérni őket. Mielőtt az adott formátum már használhatatlanná válik, az objektumot még időben új formátumba kell migrálni.

A digitális megőrzés összetett feladat, és számos dolgot kell figyelembe venni, pl. a formátumok azonosítását, az adatok és a különféle metaadatok betáplálását a megőrzési rendszerbe, ezek átalakítását a megőrzési rendszerben használt „csomagokká”, végül az adatok visszatáplálását a szolgáltató rendszerbe az eredeti dokumentumok helyére. Ez az úgy nevezett „dark archive” modell, de arra is van példa, hogy a megőrzött állományhoz hozzáférést biztosítsanak a felhasználók számára. A német országos szakkönyvtárak a digitális megőrzési rendszerre a dark archive módszert választották.

Az együttműködés a különböző ágazati könyvtárak között is lehetséges, mivel a digitális megőrzés kihívásai függetlenek a megőrzendő tartalomtól. Habár célcsoportjaik és tartalmaik nem azonosak, mind a három könyvtár azonos adatformátumokkal dolgozik, és azonos műszaki problémákat kell megoldaniuk. Mind a három könyvtárban találhatóak digitális dokumentumok, amelyeket ugyanolyan fájlformátumban (PDF-dokumentumok, korábbi digitalizálások során létrejött TIFF-fájlok és más digitális állományok) tárolnak, vannak azonban különbségek is. A TIB állománya például tartalmaz videókat, filmeket vagy építészeti modelleket digitális formátumban, melyek speciális eljárásmodot igényelnek. A TIB által kifejlesztett megoldásokat és munkameneteket azonban az együttműködő könyvtárak, de akár más partnerek is alkalmazhatják, ha hasonló állományokkal kell dolgozniuk. Ezért mind a hasonlóságok, mind a különbségek előnyként jelentkezhetnek az együttműködés során.

A német országos szakkönyvtárak már akkor megkezdtek az együttműködést a digitális megőrzés területén, amikor létrehozták a feladatok elvégzéséhez szükséges szervezeti egységeiket. Az első nagy döntés a könyvtárak számára az volt, hogy milyen megőrzési rendszert válasszanak. A könyvtárak által kidolgozott kritériumok alapján az Ex Libris cég Rosetta

rendszerére esett a választás. Abban az időben ez volt az egyetlen rendszer, amely a digitális archiválás minden számukra szükséges funkcióját támogatta. A kiválasztás során minden könyvtár saját egyedi igényeit is érvényesíthette. Ennek köszönhetően minden egyes partner testre szabott rendszert kapott, másrészt mivel a rendszer moduláris, mind a három könyvtár rugalmasan használhatja saját szükségletei szerint.

A Rosetta közös használata

A Rosetta a világon számos országban használt Ex Libris termék, komplett digitális állománykezelő és megőrzési rendszer, amely alkalmazható tetszőleges tartalom teljes életciklusára, a tárolástól a szolgáltatásig és archiválásig. A digitális megőrzés, különösen a Rosetta működtetése, speciális szakértelmet kíván, és idő kell a különböző funkciók megismerésére. Az együttműködés legelején a könyvtárak elemzést végeztek, hogy megállapítsák, melyek azok a hagyományos és új ismeretek és készségek, amelyekkel már rendelkeznek, illetve azok, amelyeket meg kell szerezniük. Vannak alapvető ismeretek és készségek, amelyekkel mindhárom könyvtár munkatársainak rendelkezniük kell, vannak olyanok, amelyeket a Rosetta rendszer szolgáltatójaként a TIB munkatársainak kell elsajátítaniuk. A TIB, mint hoszt, felelős a Rosetta rendszer adminisztrációjáért, fenntartja a központot és egyéb speciális feladatokat is ellát. A többi könyvtár is ezzel a rendszerrel dolgozik, és maguk táplálják be digitális anyagaikat. Kialakíthatják saját munkameneteiket és megőrzési terveiket. Az adatszervezés és a Rosetta működtetése igen összetett, ezért a könyvtárak megállapodásban rögzítették a különböző hatásköröket. Néhány feladatot központosítottak, pl. a TIB tartja a kapcsolatot az Ex Libris-szel a Rosettában előforduló programhibák esetén.

A szervezeti struktúrából számos szinergia adódott:

- Mivel a TIB a Rosettát hosztoló könyvtár, és így több feladatot kell ellátnia, a másik két könyvtár kisebb létszámmal tud dolgozni;
- a könyvtárak megosztják a Rosetta működtetésének és adminisztrációjának költségeit, így a ráfordítások alacsonyabbak, mintha minden egyes könyvtár saját maga üzemeltetné a rendszert.
- A Rosettában az egyik könyvtár által kidolgozott munkafolyamatot a többiek is felhasználják.
- A munkatársak a Rosetta különleges funkcióira specializálódhatnak. A Rosetta működtetésével kapcsolatosan élénk tapasztalatsere alakult ki a három könyvtár között, ami igen hatékony munkát eredményezett.

Együttműködés a kutatásban és fejlesztésben

A digitális megőrzés még aránylag új terület, amely a német és a külföldi könyvtárakban 2002 körül kezdődött. A digitális objektumok egyre fontosabbak lesznek a könyvtárakban és egyre sürgetőbb a kérdés, hogyan tudjuk megőrizni őket. Ekkoriban hozták létre a *nestor* (a **n**etwork **s**torage összevonásából) hálózatot, amelyben olyan németországi szakértők vesznek részt, akik a digitális tartalmak hosszú távú megőrzésével foglalkoznak. Más német és külföldi könyvtárakban is elkezdődtek projektek, és alkalmazott kutatások keretében foglalkoztak a digitális megőrzés témakörével. A német országos szakkönyvtárak több hálózattal is együttműködnek a kutatás és fejlesztés területén. A TIB és ZBW a formátumok azonosítására és értékelésére (validálására) specializálódott, míg a ZB MED a kutatási adatok digitális megőrzését tekinti kiemelt feladatának.

Az ismeretek terjesztése ezen a területen nagyon fontos az egész világon, ezért a könyvtári kutatócsoportok tagjai előadásokat és poszter prezentációkat tartanak nemzetközi digitalizálási konferenciákon, mint például az iPRES (International Conference on Digital Preservation) vagy az IDCC (International Digital Curation Conference). Az együttműködő könyvtárak munkatársai együtt készítik az előadásokat és a posztereket, de csak egy ember utazik el a konferenciára. Ez megnöveli az egyes könyvtár láthatóságát, de a könyvtárak utazási költséget és időt takaríthatnak meg.

Tanúsítványok a jó gyakorlatokért

A német országos szakkönyvtárak annak érdekében, hogy bizonyítsák kiválóságukat, tanúsítvánnyal kívánják igazolni szakértelmüket és megbízhatóságukat. A tanúsítványok megszerzésének nagyon fontos belső hatásuk is volt: a könyvtárak alaposan megvizsgálták a digitális megőrzési tevékenységüket, és olyan megoldásokat sikerült találniuk, amelyekre akkoriban még nem voltak jó gyakorlatok. A tanúsítványok bevezetése a digitális megőrzés minőségmenedzsmentjének is része volt.

A könyvtárak pályáztak a Data Seal of Approval (DSA) tanúsítványra. A pályázat kitöltésében együttműködve dolgozták ki a kritériumrendszert, és a kérdőív egyes részeit is harmonizálták. A TIB és a ZBW 2015-ben elnyerték a DSA-t, sőt, 2017-ben a *nestor* pecsétet is megkapták. Ezek a nemzetközileg is elismert tanúsítványok igazolják, hogy a könyvtárak a

digitális megőrzés területén jó gyakorlattal rendelkeznek. Jelenleg mind a három könyvtár a CoreTrustSeal Trustworthy Data Repositories Requirements megszerzésén dolgozik.

Az együttműködés szervezeti keretei

A német országos szakkönyvtárak együttműködése 2009-ben kezdődött egy pilot projekttel, (Bähr et al. 2011. p. 2.), amelynek az volt a célja, hogy az együttműködő intézményekben fokozottan felhívják a figyelmet a digitális megőrzés fontosságára, és meghatározzák a szervezeti és technikai kívánalmakat egy digitális megőrzési rendszer létrehozására.

A pilot projekt időszakában a könyvtárak kidolgozták a digitális archívum koncepcióját, fejlesztették együttműködésüket, bevezették a Rosetta rendszert, és kialakították a kezdő munkafolyamatokat a digitális anyagok archívumba való táplálásához. Ez az időszak 2012-ig tartott, az éles megőrzési rendszert 2015 áprilisában állították munkába.

A pilot projekt alatt és utána is alapvető fontosságú volt az információ és a kommunikáció szervezése, a döntéshozatal szabályozása. Idővel sikerült egy jól működő szervezeti struktúrát kiépíteni. A digitalizálási részlegek vezetői a munkatársaik bevonásával előkészítik a digitális megőrzést érintő stratégiai döntéseket. Az átfogó stratégiai döntéseket, amelyek nem gyakoriak, a könyvtárak vezetői hozzák. Az utolsó ilyen nagy döntés a Rosetta rendszer kiválasztása volt. A nagyobb horderejű, operatív szintű és az együttműködést érintő döntéseket a részlegek vezetői hozzák meg az egyes könyvtárakból delegált, digitális megőrzéssel foglalkozó munkatársakból álló csoport bevonásával. A csoport (benne könyvtárosok, IT-szakemberek, digitális megőrzésre specializálódott szakemberek, csakúgy, mint az adminisztratív és a feldolgozási területen dolgozók) évente egyszer találkoznak, hogy megvitassák a közös munkát érintő szabályzatokat. Az operatív döntéseket (ezekből van a legtöbb) a megőrzési rendszerben közvetlenül dolgozó munkatársak hozzák. A Rosetta rendszerrel dolgozók rendszeresen tartanak telefonkonferenciákat, amikor is megvitatják a rendszerrel, a munkafolyamatokkal, a szoftverhibákkal, cikkírással és a konferencia-részvétellel kapcsolatos gyakorlati kérdéseket.

Megőrzési politika

A megőrzési politika irányelvek összessége, amelyek rögzítik a legfontosabb alapelveket, struktúrákat, és a digitalizálás főbb céljait az adott szervezetben. Ez a

dokumentum hosszú időre kötelező érvényű és a mindennapi munka, valamint a jövőbeli stratégiai fejlesztések kiindulópontja. Az együttműködő könyvtárak kidolgozták közös megőrzési politikájukat, és minden egyes könyvtár elkészítette saját egyedi irányelveit is. A közös megőrzési politika keretként szolgál az egyedi irányelvek számára, továbbá megfogalmazza az együttműködés módját és az egyes partnerek feladatait. Az egyes könyvtárak megőrzési politikája megállapításokat tartalmaz a küldetésre, a célcsoportokra, az állomány jellegére, a metaadatokra, a jogi keretekre, az adatok integritásának és hitelességének garantálására, a műszaki infrastruktúrára, a felelősségi körökre és sok egyéb más dologra vonatkozóan.

Kommunikáció és információmenedzsment

Mivel a három együttműködő könyvtár földrajzilag Németország különböző régióiban található, a kapcsolatot a munkatársak általában virtuálisan tartják. Az információmegosztás és a kommunikáció alapja a wiki, amelybe a fontos dokumentumokat töltik fel: megőrzési politikákat, értekezlet jegyzőkönyveket, kézikönyveket és más, a folyamatokra és szabályzatokra vonatkozó dokumentumokat. A szoftverhibák és más, a Rosettával kapcsolatos kérések kezelésével a TIB munkatársai foglalkoznak, de minden partner közvetlenül maga is jelezheti a problémákat. A különböző könyvtárakban azonos területeken dolgozó kollégák a korábban már említett telefonkonferenciákon tartják egymással a kapcsolatot. Évente egyszer az összes, a digitális megőrzéssel foglalkozó munkatárs találkozik Hannoverben. Ez a találkozó szolgál információcsere-platformként, itt osztják meg az alkalmazott kutatások során keletkezett új információkat. Vannak rendszertelen, általában virtuális kiscsoportos találkozók is, amelyeken a kollégák az együttműködéshez szükséges dokumentumokat és anyagokat készítik el. A könyvtárak igyekeznek az utazásokat a minimumra csökkenteni.

Közös nemzeti és nemzetközi együttműködések

A digitális megőrzés területén viszonylag gyors a fejlődés. A német országos szakkönyvtárak a kezdetek óta szoros kapcsolatot ápolnak a digitális megőrzésre specializálódott hálózatokkal és szervezetekkel. Céljuk, hogy lépést tartsanak a közösséggel, és hozzájáruljanak a tudományos vitákhoz. A könyvtárak rövid időn belül a digitális megőrzés nemzetközi közösségének jól látható tagjává váltak (Bähr et al. 2012. p. 25.).

Együttműködés a nestorral

A korábban már említett nestor olyan német könyvtárak, levéltárak és múzeumok együttműködése, amelyek fontosnak tartják a digitális megőrzést. Jelenleg 19 aktív tagja van, három együttműködő partner és számos további intézmény dolgozik különféle nestor munkacsoportokban. A nestor a Szövetségi Oktatási és Kutatási Minisztérium által finanszírozott projekt-ként indult 2003-ban és működött 2009-ig, azóta önálló, tagszervezetei fenntartásában. A nestor projekt „egy asztalhoz ülteti” az intézményeket, a szakértőket és az aktív tagokat annak érdekében, hogy információt cseréljenek, megosszák a feladatokat, szabványokat dolgozzanak ki, és kihasználják a szinergia által nyújtott előnyöket. A nestor szoros kapcsolatot tart fenn hasonló nemzetközi szervezetekkel, és számos európai és nemzetközi kezdeményezésben és projektben is részt vesz.

A német országos szakkönyvtárak a kezdetek óta aktívan együttműködnek a nestorral, és számos munkacsoport munkájában részt vesznek. Ezek a munkacsoportok a digitális megőrzés egy-egy speciális kérdéskörével foglalkoznak, kézikönyveket, irányelveket és más, a digitális megőrzésben dolgozó munkatársak számára hasznos információs anyagokat dolgoznak ki. A nestor projekt fontos szerepet vállal a digitális megőrzés folyamatainak és eszközeinek szabványosításában és új digitalizálási eszközök kutatásában és fejlesztésében. A nestor figyelmeztet a digitális megőrzés fontosságára a könyvtárpolitikában, és egyben hitelesíti a digitális archívumokat. Emellett aktív PR tevékenységet folytat mind az információs szakemberek, mind a nagyközönség körében. A három együttműködő partner a nestor koordinációs munkacsoportjában is részt vesz, melynek feladata a vezetői döntések előkészítése, a költségvetés és az éves feladatok tervezése. A TIB és a ZBW a nestor vezetőség tagjai, így felelősek a nestort érintő stratégiai döntésekért. A nestor partnerek együttműködése igen sokoldalú. A ZWB és a nestor közösen szerveznek éves konferenciát a ZWB létesítményeiben, Kielben. A könyvtárak munkatársai számos, a nestor által kiadott dokumentumon dolgoznak, olyan témakörökben, mint például a különféle médiaformátumok kezelése vagy a megőrzési irányelvek. Mindhárom együttműködő könyvtár szakértői tartanak előadásokat az éves konferencián, illetve más, nestor által szervezett rendezvényeken, workshopokon.

A nestor munkacsoportokban való részvételnek számos pozitív hatása van a könyvtárakra és az együtt-

működésükre. Mindhárom könyvtár részt vesz a 2014 óta működő, a formátumok azonosításával foglalkozó munkacsoportban. Számos hasznos szócikket publikáltak a nestor-Wikiben, és a munkacsoport tagjai több belföldi és külföldi konferencián adtak elő a formátumazonosítás és validálás témakörében.

A három könyvtár együttműködése lehetővé teszi, hogy több nestor munkacsoportban részt vegyenek, mint ha egyedileg lennének tagok. Megosztják a nestor projekt során szerzett tudást, és lehetőségük van a saját ismereteik továbbadására a nestor projekten belül.

Együttműködés az Open Preservation Foundation-nel (OPF)

Az OPF egy 2010-ben alapított nemzetközi szervezet. Az OPF támogatja a technológia és ismeretanyag létrehozására irányuló együttműködéseket, amelyek a digitális archívumok kialakítását és a digitális megőrzés kapacitásának növelését célozzák. A szervezet 2014-ben vette fel a mai nevét, és egyben új víziót és küldetésnyilatkozatot is megfogalmazott. Fő célja, hogy elősegítse a digitális kulturális örökség hosszú távú megőrzéséhez és kezeléséhez szükséges technológia és tudás létrehozását. A nestorhoz hasonlóan az OPF is számos munkacsoportban dolgozik. A TIB aktív tagja a vezetőségnek, valamint a JHOVE munkacsoportnak. A JHOVE az Open Preservation Foundation legfontosabb produktuma, egy, a fájlformátum azonosítására, validálására és jellemzésére szolgáló szoftver, amely nagyon fontos a digitális megőrzés szempontjából, ezért be van építve a Rosettába.

Együttműködés a Rosetta felhasználói csoportokban

Mindhárom könyvtár két Rosetta felhasználói csoportban is részt vesz, és a csoport vezetőségében is szerepet vállalnak. A Rosetta Felhasználói Csoport (RUG) egy nemzetközi csoport, amely különböző országokból való felhasználókat tömörít. A RUG munkacsoportokat szervez, amelyekben a TIB és a ZBW aktívan kiveszi a részét. A TIB vezeti a digitális megőrzés munkacsoportot, és tagja a RUG irányító bizottságának. A másik csoport a Rosetta német ajkú felhasználói számára létrehozott külön csoportot (DRAG), amely évente tanácskozik, és fontos lobbitevékenységet fejt ki a Rosetta német nyelvű használóinak érdekében.

Az együttműködés előnyei és veszélyei

A kooperáció egyik veszélye lehet, hogy az egyik partner szünetelteti, vagy végleg elhagyja az együttműködést. A TIB 2016-ban kockázatelemzést végzett konzorciumi partner elvesztésével kapcsolatban, értékelve a technológiai, jogi és szervezeti szintű hatásokat (Lindlar, 2016). Ez segített abban, hogy új utakat találjanak a három partner együttműködésének fejlesztésére. Minden eshetőségre felkészülve a könyvtáraknak készíteniük kell egy „kilépési” stratégiát, annak érdekében, hogy biztosítva legyen az évek alatt befektetett erőfeszítések továbbvitele akkor is, ha az egyik partner kilép az együttműködésből. Léteznek más kockázati tényezők is, de a könyvtárak ezeket kihívásnak tekintik, és sikerült megoldásokat találni kezelésükre. Így például gond volt a nem kompatibilis szótárak és metaadatok használata, továbbá az eltérő kapacitás-adottságok és a feladatok különbsége mind nehézséget jelentettek a munkamegosztásban. További probléma volt, hogy a könyvtáraknak eltérő digitális megőrzési stratégiái és prioritásai voltak. Ezt az utóbbi nehézséget a közös megőrzési politika elfogadása enyhítette.

Az együttműködésben rejlő lehetőségek maradéktalan kiaknázása érdekében a partnereknek tisztában kell lenniük a gyengeségekkel és veszélyekkel, hogy a lehető legkorábban csökkentsek ezeket a kockázati tényezőket. A TIB két munkatársa a 2009 és 2012 között zajló pilot projekt tapasztalataira is építve SWOT elemzést végzett a konzorciumban végrehajtott digitális megőrzési rendszerekre vonatkozóan. Az elemzés megállapította, hogy az együttműködő könyvtáraknak speciális igényei vannak a kommunikáció és az információátadás területén, mivel a könyvtárak földrajzilag távol találhatók egymástól. Két könyvtár (a TIB és a ZBW) ugyanazt a közös katalógust használja, ami igen nagy előny, de a metaadatokkal kapcsolatban különböző igényeik vannak, így a közös metaadatok kialakítása nem könnyű feladat.

Összegzés

A német országos szakkönyvtárak együttműködése a digitális megőrzés területén az egyik legsikeresebb kooperáció a német könyvtári együttműködések között. Tíz év közös munka után kialakítottak egy rendszert, amely hatékonyan támogatja a megőrzési tevékenységeket, segít lépést tartani a közösséggel, létrehozza és terjeszti az új tudást ebben a közösségben.

A könyvtárak megtalálták annak a módját, hogy együtt tudjanak működni egy olyan területen, ahol a technológia és a formátum is gyorsan változik. Az együtt-

működés ezért nemcsak a digitális megőrzési rendszer közös használatát jelenti, hanem a formátumok azonosításának kutatásában való együttes részvételt és a különféle eszközök fejlesztését is.

Számos további előnye is van ennek az együttműködésnek. A legfontosabb előny a közösen használt rendszer szinergiáiból adódik. Kettő a könyvtárak közül „vásárlóként” és egy könyvtár szolgáltatóként, hosztként működik. Ezzel költséget takarítanak meg az ügyfélként működő könyvtárak, bár fizetnek a szolgáltatónak a rendszer fenntartásáért, az informatikai infrastruktúráért és a személyi költségekért.

A szinergia másik forrása a hálózattal és a külső partnerekkel való együttműködés, mert mindegyik könyvtár specializálódhat egy területre, ami szükséges ahhoz, hogy lépést tudjon tartani a technológiai fejlődéssel, és így a partnerek megoszthatják egymás között eredményeiket. A különböző, a digitális megőrzésre specializálódott hálózatokban való részvétel erősíti a könyvtárak együttműködését, mivel biztosítja az intenzív tudástranszfert ebben a szakértői közösségben. A német országos szakkönyvtárak együttműködési modellje jó példaként szolgálhat mások számára is.

Irodalom

(Az elektronikus források megtekintése: 2020. február 10.)

BÄHR, T. – LINDLAR, M. – VLAEMINCK, S. : Puzzling over digital preservation – Identifying traditional and new skills needed for digital preservation. IFLA Conference 2011, San Juan, Puerto Rico. Retrieved March 25, 2019. <https://www.ifla.org/past-wic/2011/217-bahr-en.pdf>

BÄHR, T. – LINDLAR, M. : „Varying realities?” – a SWOT analysis of a consortially operated digital preservation system. Retrieved March 25, 2019. https://www.researchgate.net/publication/259940141_Varying_realities_-_a_SWOT_analysis_of_a_consortially_operated_digital_preservation_system

BÄHR, T. – FRIESE, Y. – LINDLAR, M. – VLAEMINCK, S. : Evaluierung eines kooperativbetriebenen LZA-Systems – Projekt Abschlussbericht. Hannover – Kiel – Köln, 2012.

LINDLAR, M. : The Ties that Bind – On the Impact of Losing a Consortium Member in a Cooperatively Operated Digital Preservation System: Paper – iPRES 2016 – Swiss National Library, Bern. <https://services.phaidra.univie.ac.at/api/object/o:503187/diss/Content/get>

LINDLAR, M. – FRIESE, Y. – MÜLLER, E. – BÄHR, T. – von TROSDORF, A. : Benefits of geographical, organizational and collection factors in digital preservation cooperations: The experience of the Goportis consortium. <http://phaidra.univie.ac.at/o:377394>